

Remissyttrande

Datum 2018-11-13

Diarienummer RS 2018-04050

Näringsdepartementet
133 30 Stockholm

Betänkandet Särskilda persontransporter – moderniserad lagstiftning för ökad samordning (SOU 2018:58)

Västra Götalandsregionen (VGR) är regional kollektivtrafikmyndighet och har uppdragit åt regionens bolag Västtrafik AB att planera och upphandla kollektivtrafiken. Därtill har Västtrafik uppdraget att upphandla och samordna sjukresor i länet. 43 av länets 49 kommuner har även avtal med Västtrafik om samordning och upphandling när det gäller olika restyper som färdtjänst, skol- och omsorgsresor. Västra Götalandsregionen lämnar följande yttrande.

Sammanfattande synpunkter

- VGR är positiva till ambitionen att samordna och effektivisera de särskilda persontransporterna.
- VGR bedömer att flera åtgärder som utredningen föreslår riskerar leda ökade kostnader i form av ökad administrativ börda samtidigt som de avsedda samordningsvinsterna uteblir, eller inte står i proportion till kostnaden. Nuvarande lagstiftning bedöms ge bättre förutsättningar för kostnadseffektiv samordning på frivillig basis.
- De största samordningsvinsterna skulle uppnås genom ett samlat huvudmannaskap för färdtjänst, riksfärdtjänst, sjukresor och övrig kollektivtrafik genom skatteväxling. Nuvarande lagstiftning bedöms ge lika goda förutsättningar som utredningens förslag när det gäller möjligheten att på frivillig bas genomföra en sådan förändring.
- VGR är emot utformningen av förslaget gällande möjligheten att överföra av huvudmannaskapet för skolskjuts. Huvudmannaskap med tillståndsgivning behöver hänga ihop med finansieringsansvar. Därtill ser vi fördelar med att ansvar för skolskjutsar, skoltider och lokalisering av skolor hänger samman.
- Förslaget om tillsyn av det systematiska kvalitetssystemet innebär onödig byråkrati.
- VGR motsätter sig förslaget om årlig dialog för färdtjänst. VGR har 49 kommuner och det skulle innebära en arbetsinsats som inte motsvarar samordningsnyttan. Samråd vart fjärde år inför revidering av trafikförsörjningsprogrammet bedöms ge bättre förutsättningar en dialog som kan ge meningsfullt utbyte för parterna.
- VGR delar utredningens syn gällande ambitionerna om att tillvarata kollektivtrafikens höga grad av tillgänglighet samt en strävan att hålla kostnaderna nere genom att färdtjänst ska kunna bestå av särskild anordnad trafik i kombination med kollektivtrafik.

- Västra Götalandsregionen instämmer i syftet att sträva efter transporter på likvärdiga villkor, där möjligheten att ta med hjälpmedel kan vara av betydelse. VGR anser dock att formuleringen i författningsförslaget ger för stort tolkningsutrymme och kan leda till orimliga kostnadsökningar, både i form av minskade möjligheter till samordning och behov av särskilt anpassade fordon.

Synpunkter på betänkandets olika delar

Utredningens direktiv och syfte och frågan om huvudmannaskap

VGRs bedömning är att om större samordningsvinster ska nås än vad som redan är möjligt med dagens lagstiftning så är utredningens förslag otillräckliga och att flera av åtgärderna riskerar leda till merkostnader som inte står i proportion till mervärdet.

Bedömningen är att ett samlat huvudmannaskap skulle innebära störst effekt för samordning. Vi ser att det skulle medge en samlad administration vilket ger medborgaren fördelen av ”en väg in” – det vill säga en tydlig instans att vända sig till för samordnad och kompetent hantering av särskilda persontransporter. Har huvudmannen dessutom ansvaret för kollektivtrafiken så som RKM har så ger detta förutsättningar för att utveckla samordningen mellan de särskilda persontransporterna och kollektivtrafiken. Förändring av huvudmannaskapet är dock en genomgripande ansvarsförändring som utredningen inte har funnit stöd för i sitt arbete.

En större samråds- och utredningsprocess som på djupet hanterar ekonomiska och organisatoriska konsekvenser för kommun, region och resenär krävs för att VGR ska kunna ta ställning till förändring av huvudmannaskap. Nuvarande lagstiftning bedöms ge lika goda förutsättningar som utredningens förslag när det gäller möjligheten att på frivillig bas genomföra en sådan förändring.

Bättre samordning mellan särskild och allmän trafik

Västra Götalandsregionen har sedan flera år tillbaka gjort omfattande anpassningar av kollektivtrafiken för personer med funktionsvariation, som också kommer många andra till gagn, till exempel äldre. Det är därför positivt att utredningen pekar på potentialen i att särskilda persontransportbehov även till del kan lösas genom den allmänna kollektivtrafiken. Samtidigt måste målkonflikter mellan snabb och effektiv kollektivtrafik som attraherar arbetspendlare vägas mot de behov personer som nyttjar den särskilda persontrafiken har. Denna avvägning bör som idag hanteras av RKM.

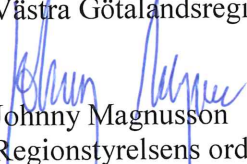
Kvalitetsarbete, tillsyn och samråd

RKM har idag ett kvalitetsarbete och ser inte att ytterligare krav på dokumentation och uppföljning skulle bidra till annat än ökade kostnader. Förslaget om att därtill införa krav på tillsyn på kvalitetsarbetet anser VGR vara onödigt byråkratiskt. Kvalitet bör bedömas utifrån levererad kvalitet gentemot resenären snarare än innehav av kvalitetssystem.

När det gäller utredningens förslag om krav på RKM vad gäller samråd bedömer VGR att det tillsammans med krav på dokumentation av kommunernas trafikförsörjningsprogram för färdtjänst skulle innebära en ökad administrativ börda för RKM, utan större effekt för samordning och effektivitet.

Skolskjuts

Utredningen föreslår att det ska bli möjligt för kommunerna att lämna över myndighetsutövningen för skolskjuts till RKM. Eftersom kommunerna också fortsättningsvis är ansvariga för skolverksamheten kommer de att ha kvar betalningsansvaret för skolskjutsarna och de styr också exempelvis skoltider och placeringen av skolor, vilket är viktiga planerings- och styrinstrument för skolskjutsverksamheten. Västra Götalandsregionen anser därför att myndighetsutövningen ska ligga kvar hos kommunerna så att styrmedel, ekonomiskt ansvar och beslut fortsätter att hänga samman liksom idag. Däremot är det viktigt att det även fortsättningsvis ska finnas möjligheter till samordning genom att överlåta upphandling och anordning av skolskjuts till RKM såsom idag. Det bör även prövas om ökad tillgänglighet kostnadseffektivt kan uppnås genom överenskommelser om att öppna upp kommunala skolskjutsar för allmänna resor genom överenskommelser med RKM. Detta har inte berörts i utredningen.

Regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Johnny Magnusson
Regionstyrelsens ordförande

Ann-Sofi Lodin
Regiondirektör